

Fredag 25 maj

25 - 31 maj

VB:s kalendarium över kulturarrangemang och andra offentliga tillställningar fortsätter i regel på sista sidan. Interna möten återfinns i mötesspalten på sista sidan.

Mejeriet Fred 1 juni 21.00 The Bluesbrothers Lörd 2 juni 21.00 Anders Glenmark. Lördagar Café Med mera Levande musik av alla slag, jazz, folk, blues. Alltid fri entré. Torsdag 7 juni Egberto Gismonti Quartet. Bilj 150:- förköp finns.

BIO Södran Biljettbokning: 131050. Fre, lö, sö on 21.00 "Wether" Regi H Alexandersson, C J De Geer. Om Max Anderssons tappra försök att filma Goethes brevroman. Filmen har en djärvhet som känns befriande och det är aldrig långt till de uppslupna frissningarna. Matiné sö on 14.00 "Tummelisa" efter HC Andersen, en dockfilm för de minsta. Speltd 28 min. Svenskt tal.

Lilla teatern Stortorget 1. Biljbest: 1251 01. fre, lö, sö 16.00 "Så gick ännu en jul" med Lilla Teaterns barngrupp.

Stadsbiblioteket fre 31/5 besök av Vibeke Olsson- författare till historiska romaner.

Stadsparken Må 19.00 Parkvandring: "Lär känna Stadsparken", samling vid stadsparkscaféet. Pris 30:- Medarr: Parkförvaltningen. Ti 19.00 Konsert med kommunala musikskolans Suzukielever.

Musikvecka Lörd Musikens dag, aktiviteter på gator och torg, i kyrkor och varuhus, i Stadsparken, på Kulturen med flera ställen.

Musik för alla Må, ti, on, to Musikskolans elever spelar på gator och torg.

Röda Kapellet spelar på Märtenstorg lörd 11-12.

Kulturen Musikskolan 13-17, Lunds spelmansgille har spelmannsstämman 19-24. Sö Folkmusikens dag. Wiwen Nilsson utställningen öppnas. Muséet öppet 11-17.

Domkyrkan Må 20.00 Sommarkonsert med akademiska kören från Szczecins Tekn. universitet **Forum för kvinnliga forskare** Må 28/5 19.00 på Palæstra "Strategier för 90-talet" Anita Göransson, Umeå. Ett möte som förhoppningsvis ska ge impulser och inspiration för vårt eget arbete. Kaffe/the/juice o prinsesstårta till självkostnadspris.

forts på sista sidan

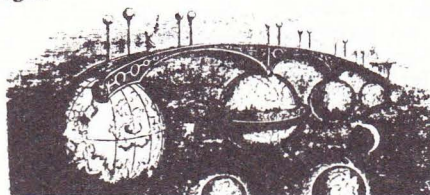
Bromotståndet organiseras

Nästa nyckeldatum för Öresundsbroprojektet blir den 15 september. Då öppnar den socialdemokratiska partikongressen. Ingvar Carlsson menar som bekant att frågan inte behöver komma upp på kongressen fler gånger men den uppfattningen lär bli bestridas av delegaterna från Lund. Det blir alltså tidigt på kongressen en strid om frågans plats på dagordningen.

Som en påtryckning på s-kongressen och som ett stöd åt de delegater som är bromotståndare kommer det att ordnas olika manifestationer. Kanske i Stockholm samma dag som kongressen öppnas men säkert i Skåne en vecka innan, dvs lördagen den 8 september.

Starkt motstånd i Lund

I första hand blir det demonstrationer och i Lund blir det med stor säkerhet en sådan. Här i stan är bromotståndet starkt i alla läger vilket bl a utvisades av den fempartiaktion i vintras som hade initierats från fp-håll. Inför demonstrationen blir det anledning att sprida antibropropaganda i stor skala, t ex genom masstidningar.

Om detta handlade i söndags en konferens i Malmö dit en del lundabor hade sökt sej trots karneval och soligt väder. Inte så fasligt många dock och totalt kom det 55 personer från olika håll i Skåne. Men mötesordföranden Ronny Åkerberg försäkrade att bromotståndet av många tecken att döma var starkt och han gav ett trovärdigt och kompetent intryck. Själva konferensen var också väl organiserad.

Men innan det blev tal om praktisk organisering drogs det en mängd argument mot bron av sakkunniga inledare. Vi behöver inte fördjupa oss i något referat eftersom Sydsvenskan kom med ett utförligt sådant i måndags. Redaktionen vill nog undvika anklagelser om att man förtiger motståndarnas argument och aktioner. Låt mej bara vara petig på en detalj. Beräkningar om föreningarnas mm från brons

indirekta, strukturella effekter finns inte med i de officiella utredningarna "menade" Mats Améen enligt reportern. Detta är fel verb; Öresundsdelegationernas rapport säger själv klart och tydligt att man förbigått denna onekligen centrala omständighet.

Man fick sej alltså många anti-broargument till livs, och så småningom kunde man bli hädisk och spåra vissa motsägelser. Det talades mycket om att bron försvårar vattenomsättningen i Östersjön, liksom att koldioxidutsläppen från främst vägtrafiken får havet att stiga. Men havet behöver inte stiga särskilt mycket för att Öresund och Bälten ska vidgas och bli

vattenrikare, så låga som stränderna är...

Nytt och slagkraftigt

Men för att bli allvarlig igen: flera argument var nya och/eller slagkraftiga, värda att ta med sej hem och använda i agitationen. Som Mats Améens om trafikflödet: det officiellt prognosticerade bilantalet räcker bara till en 13-metersväg enligt vägverkets normer men ändå planerar man motorväg. När motorvägsbron väl är byggd kommer alla förhandslöften att glömmas och man får räkna med taxesänkningar som flerdubblar bilströmmen.

För det slagkraftiga svarade inte minst Högni Hansson som alltid fascinerar med sitt svarta perspektiv. Döende civilisationer bygger sej storslagna monument. Öresundsbron blir vår egen Cheopspyramid.

Gunnar Sandin

KRIS för stadsbussarna

Få saker omges med så mycken retorisk välvilja som kollektivtrafiken, särskilt den i städerna. Men verkligheten? Ja det visar sej att stadsbussarna i Lund har gått riktigt dåligt under första kvartalet i år. Inkomsterna ligger långt under budget och det finns därför förslag om taxehöjningar redan nu.

Saken är egentligen inte förvånande. Dels har många föredragit att cykla under den milda vintern, vilket i och för sej är bra. Dels ökade det svenska bilnehavet och -körandet med hela 4 procent under samma första kvartal (jämfört med förra året). Detaljsiffror för Lund har vi inte sett än men det finns ingen anledning tro att de avviker. Och folk köper inte bilar för att bara titta på dem.

Stadstrafiken var en huvudpunkt i valprogrammen för alla partierna i den "nya majoriteten". Vad har de då att redovisa inför nästa val? Jo starkt höjda taxor och utglesad trafik på vissa linjer. Dieselbussarna fortsätter att rulla även om det finns ett töcknigt löfte från Lars Åström (s) om biogasbussar en gång i framtiden.

Vi tror inte att mp, s och vpk vinner ett kommunalval till på den trafikpolitiken.

Busströja?

Med anledning av förslaget om höjda busstaxor överväger att VB att trycka kampanj-T-shirts med texten GÄRNA BIOGAS MEN FÖRST EN REJÄL TAXESÄNKNING. En ekonomisk förutsättning är förstås är tillräckligt många är intresserade varför vi uppmanar hugade läsare att höra av sej.

OM det bli kampanjtröjor kommer de att tryckas i storlekarna Small, Medium, Large, Extra Large och Lars Åström.

Delad eller hel kommunal kultur?

Åter har, genom en s-motion, frågan aktualiserats om en enda kommunal kulturnämnd, i stället för de nuvarande fyra. Vpk har förut varit emot förslaget men svänger nu, om man går efter stämningarna i kompolgruppen.

Huvudskalet är att man lärt av egna erfarenheter, med ordförandeposten i två kulturella smånämnder. S-motionen beskriver väl den splittring och dåliga överblick som det nuvarande systemet leder till. Men också andra erfarenheter bidrar. Jubileumsfirandet har uppenbart hur illa kommunens informations- och turistnät fungerar. Resurserna där kunde vara till nytta för kulturen – men det kräver förstås en omorganisation.

Motionärerna vill dessutom ha in den kommunala musikskolan (och bildskolan?) under den nya kulturnämnden och det är nog inte så enkelt. Viktigare är att "centrala kulturnämnden" ska få kontroll över de pengar som fullmäktige nu fördelar direkt och med betydande automatik till studieförbunden och Kulturen. Det handlar om mycket stora summor och den nuvarande fördelningen bör kunna diskuteras.

Sen kommer vi till det diskutabla. Motionen föreslår att det tillsätts en topp tjänsteman, en kulturchef med direkt ansvar för musik & teater och kulturstöd (de två vpk-ledda nämnderna) och övergripande budgetansvar för hela kultursektorn, dvs även bibliotek och konsthall. Handlar det om en ny tjänst i kvartsmiljonklassen så är det uteslutet om inte annat med hänsyn till kommunens ansträngda budget. De knappa medlen ska ju gå till kultur, inte till administration. Däremot tror vi att det skulle innebära både hushållning och effektivisering om den välskötta biblioteksförvaltningens personliga och materiella resurser kunde utnyttjas av fler.

Det står inget i motionen om hur stor den kulturella centralnämnden ska vara eller när omorganisationen bör ske. Eftersom utredningskvamrar av det här slaget mal långsamt lär ett bifall inte leda till någon förändring före nästa val. Och då talar allt för att det åter blir borgerlig majoritet i Lund. Annars skulle vpk självklart göra anspråk på ordförandeposten.

Claes Göran Jönsson står som första undertecknare av motionen. Han har nog inte läst den så grundligt eftersom han inte rättat sitt felstavade namn. Vi hoppas att han tar sej en ny funderare på den och är öppen för förbättringsförslag.

Det kulturella Lund

Tusenårsfirandet i Lund avsätter mot alla förväntningar ett och annat av mer bestående värde, t ex ett par jubileumsböcker. Föreningen Gamla Lunds "Kartornas Lund" kommer säkert att stå sig länge och den i dagarna utkomna "Lund tusenårsstaden, en kulturguide" fyller faktiskt ett tomrum som behändig introduktion till staden för turister, nyinflyttade och andra intresserade.

Bakom boken står Kulturstödsnämnden som finansierat den med jubileumspengar.

Bra gjort

Inriktningen är att presentera Lund, den tusenåriga kulturstaden: arkitektur, universitet, kyrka, författare, museer osv. Härtill har man mobiliserat de (vanliga) lokala experterna att skriva sina kapitel: Claes Wahlöö om historien, Nils Palmberg om universitet och litteratur, Sven Sandström om den offentliga konsten osv. Det är det officiella och etablerade som presenteras – Sten Broman men inte Kulturmejeriet.

Det som dock är riktigt originellt och prisvärt är att i en guidebok låta beskrivningen av staden med dess gator och gaturum få en dominerande plats. Tomas Tägil har på ca femtio sidor fått till ett kapitel som täcker in stadens historiska tillväxt, presenterar ett antal intressanta miljöer och en handfull av de viktigaste arkitekterna. Det är bra gjort.

Till det positiva med boken hör också det rimliga priset 69 kr.

Bockar i kanten

Vissa bockar i kanten kan dock göras.

Slutkapitlet handlar om "högteknologisk industri", något som redaktionen räknar in i bilden av Lund som kulturstad. Ideon som idé, javisst det platsar. Men små snuttar om Gambro, ÅR, Tetra-

pak och Alfa-Laval? Eller Bibliotekstjänst och Mårtenssons orgelfabrik? Ett konstigt urval. Lite märkligt är det också att företagen själva har fått formulera sin snutt och min spontana tanke var givetvis att de sponsrat utgivningen av boken. Men så tycks inte vara fallet.

Jag saknar i stället information om alla de små bokförlagen och tidskriftsredaktionerna; företag som verkligen bidrar till Lunds profil som kulturstad.

Gnetigt och svart

Man kan också rikta vissa inläggningar mot bokens utseende. Synd att fotomaterialet återges så gnetigt och svart, när man nu kostat på nytagna bilder av Per Lindström. Och varför så liten innermarginal att boken känns svår att öppna (om man vill läsa hela sidan)?

Dessutom förstår jag inte varför sju av de åtta medverkande författarna presenteras i baksidestexten. Varför undanhålla läsarna den åttonde? Vem är Maria Lindh Nihlén, den enda kvinnan i församlingen?

Urval kan alltid diskuteras. Skulle jag, som Nils Palmberg, välja ut fem lundaförfattare att skriva utförligare om, så skulle jag också ta med Tegnér och Strindberg och kanske också Niklas Törnlund. Men hur kan man saka Falstaff, fakir och Piraten till förmån för Österling och Gullberg?

Tankar

De var bl a ute och filmade på Vänsterns vårpromenad förra söndagen som samlade ca 35 deltagare i det småregniga vädret.

Tyvänn missade Aktuellt det tal som Ann Schlyter höll. Därför publicerar vi manusskriptet. Som alla goda talare avvek hon en del från det (och betonade bl a vikten av en aktiv naturvård) men nedanstående är i princip vad hon sa.

Det är en banal iakttagelse att våren är tidig i år. Även rapsen blommar tidigt. På tåget och promenaden hit såg vi en massa rapsfält som stod där och lyste, även om de redan har tappat sin intensivaste lyster.

Om raps och nejlikor

Det är inte säkert att vi ser lika mycket raps när vi far ut på 1991 års vårpromenad. Den 8 juni ska riksdagen bestämma om en ny jordbrukspolitik. En massa åker ska tas ur produktion och odlingen ska skäras ner av många grödor. Till det som drabbas hårdast hör rapsen.

Det blommande rapsfält kan vara bedövande vackert. Men det är ingen tillfällighet att man använder ett ord som "bedövande". Är det inte så att färgen är lite för intensiv och doften lite för påträngande för att vi ska känna oss helt väl till mods? Rapsen är ett rätt sent tillskott i det svenska landskapet. Inte ser vi några rapsfält på de klassiska landskapsmålningarna från 1800-talet. Rapsen har nog ingen riktig plats i vår själ. Jag tror inte att vi kommer att sakna rapsfälten så mycket.

Det tillhör historiens gång att kulturväxter kommer och går. Det gäller inte bara rapsen. Vpks internationella sekreterare Maud Sundqvist kritiserade i en debattartikel i vår partiet för att det som symbol hade valt en "sprettig, importerad" blomma, nämligen nejlikan. Valet av nejlikan var nog inte särskilt självständigt. Nejlikan ingick i en traditionell kommunistisk uppsättning av symboler. Vi kommer nog inte att sakna den heller särskilt mycket om den försvinner.

Vad ersätter vetet?

Det är bra att jordbrukspolitiken ändras. De svenska konsumenterna betalar dubbelt så mycket för maten som de engelska eller amerikanska har det stått i tidningarna de senaste dagarna. Här har vi i många år gått i våra förstamajdemonstrationer och ropat "bort med moms på ma-

vid en gräns

ten". Det skulle betyda att priset sjönk med en fjärdedel. Nu hägrar ännu större minskningar. Inte kan vi invända mot något sådant.

Men vad händer med landskapet? Vad ska ersätta all raps och allt vete?

I tidningarna i går fanns det en ovanligt sofistikerad helsidesannons som var undertecknad "Sveriges bönder". På en bild visades några lantkvinnor som medvetet efterbildade Millets aplockerskor: samma färger, samma traditionella kläder. Men de här plockerskorna sträckte sej inte efter ax utan efter golfbollar. Det finns ett materiellt underlag till den visionen. Om man följer järnvägsbanken ytterligare en halvmil västerut, till Rinneback, kommer man till ett ställe där det ska anläggas en 27 håls golfbana ner mot ån. Vi vet också att de byggs, planeras och diskuteras många andra nya golfbanor här i sydvästra Skåne.

I stället för Kungsmarken

Vi kan välkomna den utvecklingen eftersom det ger plats åt de golfare som vi vill fördriva från Kungsmarken. Det är en skandal att golfarna får gör intrång på ett naturskyddsområde och skrämna vanligt folk från att använda det. Men vi tror inte att alla bönder kan göra golklubb av sina ägor. Det inte för att golf är en så fin sport och motion som den expanderar. Det är för att folk vill köpa sej tillträde till en livsstil som har glorifierats under det nyliberala och nykapitalistiska åttitalet. Men liksom Claes Andersson, poet och nyvald ledare för Finlands vänsterförbund, tror vi att det snart blir en attitydförändring. Inte därför att vänstern skulle vara så slagkraftig och attraktiv utan för att högervägen väcker spontan motvilja och spontana motkrafter. Då blir högerns livsstil inte så populär längre. Då riskerar golfklubborna att sitta där med sina nya banor och långa näsor.

Men vad ska vi då ersätta rapsen med? Det talas åter om biogrödor och energiskog. Vi som sitter här i grandungen och får lä för vinden tycker det är skönt att det finns en del träd på slätten, även om det är fula och risiga granar som inte hör hemma i Skåne. Men en mekaniskt planterad och skördad energiskog kommer att vara lika ful och ogenomtränglig, så det vill vi inte ha särskilt mycket av i denna trakten.

Titta i stället åt vattnet! För tvåhundra år sen upptog öppet vatten och sankmarker tjugo procent av Kävlingeåns vatten-

område. I dag är det tre procent. På andra sidan ån ligger den stora gården Håstads boställe, och på dess ägor återstår i dag bara tre små murgelgravar. Vi vet vilken utarmning detta har inneburit av växt- och djurlivet och av landskapets skönhet. Vad vi behöver är ett stort återställande av gamla landskapet med dess ångar och betesmarker, träsk och småsjöar, hela dess variation. En annan av våra demonstrationsparoller i Lund har varit "Bevara våtmarkerna – ge oss lövgrodan åter". Den är högaktuell. Och det handlar inte bara om att bevara utan även om att utveckla och förstora.

Strindberg och betan

Vi talade om rapsen som importerades och snabbt bredde ut sej över de skånska åkrarna. Men det fanns andra intränglingar. Så här skriver Strindberg om Skåne 1901: "Nu gungar icke sädesböljan, landet är icke gult utan obehagligt koppargrönt, fabriken med sina fångelse- lika byggnader och sin ohyggliga skorsten skymmer allt, tager blicken åt sig, pekar över herrgårdens tinnar och kyrkans torn... Ett fabrikslandskap, där den doftande klövern icke kan överdofta sockerfabrikens dikets stank av vätesavla och svavelammonium."

"Överdofta" är väl ett målande och bra ord?

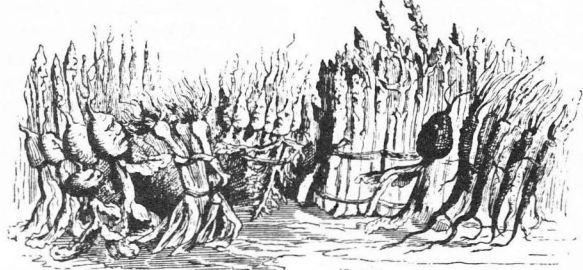
Örtofta sockerbruk anlades 1890 och därmed blev Örtofta ett brukssamhälle. Förut var det en bondby som hade dominerats av slottet som vi passerade på vägen hit, ett riktigt gammalt slott från 1300-talet med tinnar och torn och vallgrav, även om det som vi ser i dag är romantisk utstyrelse från 1800-talet. Men det är fortfarande sockerbruket som dominerar vår bild av Örtofta. Här fick Strindberg bokstavligen rätt. Bruket var inte bara fabriken utan också bostäderna, med en disponentvilla och bostadsbaracker för arbetarna som sen ersattes med småhus. Men det var hus som bruket byggde och därmed fick Örtofta en omisskännlig karaktär av brukssamhälle som är mycket vanligt uppåt landet men ovanlig här hos oss. Så titta gärna på bebyggelsen i Örtofta när ni går tillbaka.

Alla möllorna

Men det fanns en industri här i trakten för sockerbruket. Ån som vi står vid innehöll mycket mer vatten före de stora utdikningarna och innan Lund och Malmö började ta dricksvatten ur Vombsjön. Före industrialismen var det kvarnarna som var

den stora industrin i ett spänningsproducerande landskap som Skåne, och här vid ån fanns mängder av vattenmöllor. Håstadsmölla, Mellanmöllan, Fladevadsmölla, Vadmöllan, Bös- möllan och Krutmöllan hette några av dem. Några av dem utvecklades till andra industrier: Bröderna Borg i Lund som drev ett stort väveri hade en filtstamp härute, en mölla blev bryggeri och en annan garveri. Två blev destruktionsfabriker, det vill säga tog hand om självdöda djur och slakteriavfall. Krutmöllan är kvar som sådan än i dag men Håstadsmölla Fettindustri fick ett brått slut den 23 februari 1920. Fettet extraherades nämligen med bensin och den dagen small det.

En social och politisk konsekvens av alla industrierna, och av att många var lantarbetare under de stora godsen, var att socialdemokratin var ovanligt stark i byarna härute. Den styrkan fanns kvar länge eftersom gamlingarna bodde kvar sen industrierna hade försvunnit. Kommunismen var däremot marginell.

Vänstern då och nu

Mitt emot oss finns en annan av storkvarnarna, nämligen Kvarnvik. Där föddes Aina Erlander som dog nu i vår. Hennes far var kvarnägare och fabrikör och högerman. Själv började hon studera i Lund, läste matematik och naturvetenskap och blev politiskt radikal.

Hon blev ju socialdemokrat och inte kommunist, men när vi i dag försöker anlägga ett bredare vänsterperspektiv finns det ingen anledning att förstora den skillnaden. Det viktiga är att hon var vänster och dessutom att hon tillhörde de kvinnliga pionjerna när det gällde naturvetenskapliga studier i Lund. Det är i stället en annan skillnad som är värd att lyfta fram. Tron på naturvetenskapens och teknikens förmåga var ett viktigt inslag i Aina Erlanders krets av lundaradikaler, och det fick stor betydelse för den framtida utvecklingen i Sverige att hon och Torsten Gustafson tillhörde Tage Erlanders närmaste rådgivare i sådana frågor. Kärnkraftsfrågan blev som vi vet en vattendelare mellan gammal och ny vänster. Aina Erlanders idéer låg bakom tillkomsten av Barsebäck som vi vill riva.

Grunden för människornas existens har djupt förändrats i byarna runtomkring på de sena-

ste sjuttio åren. På samma sätt har vänsteridéernas bas och innehåll förändrats. Det är alltid intressant att studera historia men en stor trohet mot det för-gångna är inte bra om man vill hamna rätt i nutiden och framtiden. Detta sagt apropå Aina Erlander och vpks kongress nu i maj.

Gräns

och gränsöverskridning

Ån som vi sitter vid är inte bred men den har i över tusen år varit en viktig kulturell och administrativ gräns mellan Torna och Harjagers härad. Järnvägsbanken som vi följde hit byggdes av Landskrona-Kävlinge-Sjöbo Järnvägsaktiebolag och den banan skulle, förutom att frakta betor till sockerbruket, orientera traktens handel och perspektiv mot Landskrona, i konkurrens med Lund. Lund hade en egen, parallell järnväg på en sträcka av ån och det finns tragikomiska detaljer i kampen mellan de bägge banorna.

I dag bildar ån gräns mellan Lunds och Eslövs kommuner, och alldeles nyss har social-

demokraterna gått ut med planer på ett närmare samarbete. Man vill låta Håstad i Lund och Örtofta i Eslöv dela på viss service och det är ju bra. I förlängningen ligger en kanalisering av Lunds expansion till en utbyggnad av dubbelsamhället med dess pågatågsstation. Det har fördelen framför Hardebergastaden och andra projekt att man som gärna får ett par gamla orter med egen historia och karaktär. Så visst låter det bra med en utbyggnad av Örtofta. Men Eslöv och Örtofta är inte Lund och det är i Lund som de flesta vill bo. En expansion härute befriar oss alltså inte från uppgiften att lösa frågan om Lunds utbyggnad.

***

Vänsterns vårpromenad är faktiskt en institution som är äldre än vp. Låt oss hoppas att den nästa år och i framtiden ordnas av en bredare vänsterorganisation och samlar fler deltagare. Men låt oss framför allt fortsätta med att i dessa anspråkslösa gemensamhetsformer ge oss ut i det skånska landskapet för att studera det men framför allt njuta av det.

En skål för våren!

VECKOBLADET. Utges av Vpk Lund, Bredgatan 28, 222 21 LUND. T 046/13 82 13. Postgiro 1 74 59-9. Pren 100 kr per år. Ansv. utgivare: Monica Bondeson. Sättn. o lay-out: VB-red. på Tidskriftsverkstan (Wallin & Dalholm) Fabriksg. 5. T.11 51 59 onsd. e. kl 18. Manus lämnas senast onsd. kl 17 på Bredg. 28. Eftertryck av text tillåtes om källan anges. Bilder är upphovsmannens egendom. Red. förbehåller sig rätten att korta insänt material. Tryck: ABFacktryck, Lund.

HAR DU FLYTTAT? Skicka in hela adressdelen till Veckobladet.

NY ADRESS.....

Nya lösningar på spåret

VBs reseberättelse från den centraleuropeiska spår- och järnvägsresan fortsätter här med Thomas Schlyters skildring av "den automatiska tunnelbanan i Lille" och ett bussvägnät i Almere.

Sedan Lunds kommunalpolitiker hastat hem med flyg från Lyon, tog jag mig på två timmar tillbaka till Paris med TGV, Frankrikes snabbtåg. De första, som går mot medelhavskusten, har nu tio år på nacken, är orangefärgade i typisk 70-talsstil och går normalt ca 280 km/tim. De nya, TGV Atlantique som sedan sedan något år kör västerut, är silvergrå och blå och har nyligen presterat en toppfart på 513 km/tim. Så fort går de förstas inte normalt, men över 300 km/tim är marschfart på atlantlinjerna. Det är ingen tvekan om att den franska snabbtågssatsningen ger flyten en ordentlig knäck, och att det är skäl nog för Sverige att göra en motsvarande satsning. Synd bara att det som vanligt blir en halvmesyr med våra snabbtåg, som nu sätts i trafik till hösten i bara 200 km/tim mellan Stockholm och Göteborg.

Men det var inte TGV som var mitt huvudskäl för att ta tåget hem över norra Frankrike, Belgien och Holland. I Lille har man nämligen satsat på en *förlös* helautomatisk tunnelbana, Métro enligt system VAL (ett firmanamn). Den bygger på mycket små vagnar i små tåg om två, inte mer än drygt två meter breda, med sittplatser längs med vagnen och i varje ända ett stort

fönster där man kan låtsas att man står och kör själv! Accelerationen är mycket god, och vid säckstationer vänder tåget snabbt som på en femöring. Tågen går på gummi-hjul (drar mer energi än stål-hjul), och styrs i sidled av liggande hjul mot en balk på varje sida.

Hela trafiken TV-övervakas från en central där tågen styrs, liksom de automatiska dörrarna på plattformarna som skiljer de resande från att ramlar ner på spåret. Det är precis som en hiss med en schaktdörr och en dörr i korgen, som bägge öppnas samtidigt när de är mitt för varandra. Hela banan är oåtkomlig för de resande, eftersom alla korsningar är planskilda precis som en vanlig tunnelbana.

Vitsen med detta system är att kostnaden för förare eliminerar. Därför kan man hålla hög turtäthet, ca 3 minuter med de små vagnarna. Systemet är snabbt och nån tidtabell behövs inte. Vagnarna är fräscha och ljusa och har en snabbtelefon för att nå kontakt med ledningscentralen. Tryggheten har jag inte hört någon klagas på.

Men detta är väl inget för Lund? Nej knappast, men väl för Malmö, där Vpk redan för flera år sedan motionerade om ett snabbspårsvägnät i Inre

Ringvägens mittremsa. Den är lagom bred för en sådan bana, och det passar bra med avstickare till stadsdelscentra som Rosengård, där vagnarna vänder på stubinen.

Högprioriterade bussar i Almere

En god kollektivtrafik kännetecknas av att den alltid har företräde, medan bilisterna får vänta. I Almere, en helt ny polderstad belägen 25 minuters tågres från Amsterdam och under havets nivå, har bussarna getts högsta prioritet. Bussarna går på helt egna körbanor, separerade från annan trafik. Där styrs trafiksignalerna för övergångsställen och korsningar med bilvägar helt av bussen, som alltid har grönt ljus. När ingen buss är på gång, har cyklister och fotgängare grönt.

Det låter inte särskilt märkvärdigt, och borde kunna införas i Lund omedelbart. Tyvärr är det inte många trafiksignaler i Lund som styrs av bussarna – det är bara vid Bankgatan/Södra Esplanaden, vid Biskopshuset och på ett par ställen till. Särskilt i Lund borde det vara viktigt, eftersom trafiken här – än så länge – blandas på våra gator.

I Almere har man inte haft råd med signalregleringen i de senaste utbyggnadsområdena. Frågan är om det inte fungerar lika bra ändå, eftersom separeringen är så gott som total. Nån större turtäthet har man dessvärre inte haft råd att satsa på; 20-minuterstrafik på söndagen är inte acceptabelt.

Det visar att vi i framtida kollektivtrafik måste allvarligt överväga tekniskt avancerade lösningar som kan eliminera de höga personalkostnaderna och de höga turtätheter. Fjärran vare den tid då Vpk slogs för personalintensiva spärrar och konduktörer i syfte att trygga sysselsättningen. Det går inte idag, nä det är lika svårt att få tag i bussförare och spärrvakter som daghemspersonal.

Thomas Schlyter

forts fr sid 1

Kungshuset, Carolinasalen, ti 19.30 "Godmorgon kaotiska Europa! Vart är du på väg och hur kommer ditt nya hus att gestaltas?" med Kristian Gerner. Arr Filofoficirkeln.

Planetariet Ti 18.30: "Bland stjärnor och planeter", 20.00: "Kosmos". **Smålands Kastanjeg.7.** må-fre exp-tid 12-15 o. tor-d även 16-19. **Lunds Miljögrupp Bantorget 5.** må 19.00 medlemsmöte.

amnesty international ti 19.00 öppet hus för alla intresserade Magle Stora kyrkog 6.

Konsumentrådgivning av kommunens rådgivare Krister Palmkvist och Gunilla Ekberg på följande tider: Måndag-onsdag telefon-tid 9.00-12.00 Besökstid 9.00-12.30 13.30-16.00 Torsdag stängt. Fredag besökstid 9.00-16.00. Tel. 15 59 50, 15 59 51, adress Kattesund 6, 222 23 Lund.

Vpk vill stänga smitväg

Fritiofs väg har blivit en livligt utnyttjad smitväg för bilar mellan Dalbyvägen och gamla Sandbyvägen. Bilisterna bryr sig inte om förbudsskyltar och behöver i princip inte räkna med polisövervakning. Enda sättet att komma åt ofoget är därför fysiska hinder, dvs att vägen görs till återvändsgata.

Det är märkligt att majoriteten i gatu- och trafiknämnden inte håller med vpk om något så självklart.

MÖTE MÖTE

HANNAS FLÄKT Sö 27.6 kl 17.30 rep på Palæstra inför spelning i stadsparken 9/6. I Pingst ingen rep.

RÖDA KAPELLET lö 26.5 spel på Märtenst. saml 10.45. Rep: 1,166, 173, 214, 217, 224, 225, 226. Sö 27.5 kl. 18.45 rep Kapellsalen inför Stadsp 9/6 rep: 132, 134, 136, 137, 184, 194, 208, 210, 214, 223, 224, 225, 226, 227.

KOMPOL månd 28.5 kl 19. Förberedelse för kommunfullmäktige.

VECKOBLADET

Detta nummer gjordes av Finn Hagberg, Rune Liljekvist och Gunnar Sandin

Kontaktredaktör för nästa nummer Gunnar Sandin, tel 135899.

En illustration till artikeln i förra numret av VB: En kall öl i restaurangspårsvagnen mellan Duisburg och Düsseldorf avnjuts här av några välkända lundapolitiker. (Foto: Thomas Schlyter)